

JNANODAYAM

BY

TADUR LAKSHMI NARASIMHA RAI PANTULO,

TOWN SUB-MAGISTRATE,

CUDDAPAH.

First Edition.

Madras:

PRINTED AT THE ANANDA PRESS.

1909.

[Copyright.]

JNANODAYAM

BY

TADUR LAKSHMI NARASIMHA RAI PANTULU

TOWN SUB-MAGISTRATE

CUDDAPAH.

First Edition.

MADRAS.

PRINTED AT THE ANANDA PRESS.

1909.

[*Copyright.*]

NBIL 45788

జ్ఞానోదయము.

కడప టవ్వన్ సబుమేజిస్ట్రేటు

తాడూరి-లక్ష్మీనరసింహారాయ పండితవిరచితము

మొదటి కూర్పు.

చెన్నపట్టణము

అనంద ముద్రాక్షరశాలలో ముద్రింపఁబడినది.

1909

[REGISTERED COPYRIGHT.]

విషయసూచిక - Contents.

మొదటిభాగము Part I.

కావ్యనామము.	ఆంగ్లేయనామము.	పుట.
I. ఉత్సాహము ...	"Never say Fail"	1
II. బాణగీతము ...	The Arrow and the Song.	4
III. మల్లిక ...	,, Rose.	5
IV. కపాతము ...	,, Doves.	6
V. నిశ్శ్రేణిక ...	,, Ladder of St. Augustine.	8
VI. నష్టదినప్రకటనము ...	Advertisement of a Lost Day.	11
VII. శిల్పము ...	The Builders.	13

రెండవభాగము. Part II.

I. శౌతికము ...	The Works of Creation.	17
II. ముఖ స్తవఖండని ...	Undeserved Praise.	
III. కృతజ్ఞత ...	Thankfulness.	22
IV. ఖద్యోతము ...	The Glow-worm.	23
V. వాతపతాక ...	The Paper-kite.	24
VI. ధర్మగుప్తము ...	Alexander Selkirk.	27
VII. స్తవగీతి ...	A Song of Praise.	31

మూడవభాగము. Part III.

I. ఈషణమాయ ...	Vanity of Human Cares.	35
II. పౌరుషదౌర్బల్యము ...	Human Frailty.	39
III. అక్షరమైత్రి ...	Friendship Immortal.	41
IV. అక్షరము ...	Immortality.	
V. పుష్పము ...	Blossoms.	45
VI. ఋణాలంకారము ...	The Lent Jewels.	47
VII. జీవను కి ...	Redeem the Time.	50

PREFACE.

WHILE reading the poems of some of the best English authors a few years ago, I was quite captivated by the vivid and impressive morals contained in some of them, which were short and laconic, so much so that, after reading one of them, *viz.*, Longfellow's "Ladder of St. Augustine," I felt very sorry for having previously insured my life in a certain Life Assurance Company, on what is called the Ordinary Whole Life Policy system, and gave up the Policy by refraining from making further payments, under an apprehension that it would be sinful on my part to have obtained a legacy of the amount of Policy for my heirs if I should have died so early as not to enable the Assurance Company to realize that amount by the date of my death. I at once entertained the idea of translating them into the Telugu language, which language, though abundantly rich in all other kinds of poetry, sadly lacks such poetic gems; and, accordingly, as I went on reading them, I translated and published them among others, during the years 1892 to 1894, in the *Chintamani*, a well known Telugu monthly magazine, edited by Mr. Nyapaty Subba Rao Pantulu, High Court Vakil, practising at Rajahmundry.

2. These pieces are all didactic and "may be made useful"; and seeing that they have already been approved and that "the more they are approved, "the more likely they are to spread and consequently the more likely to attain the end of useful-

VIII

ness," I now publish them in this volume, in addition to two pieces subsequently translated by me. In my humble opinion, the book is such as should always be in the hands of every one, whether male or female, young or old, as I have no doubt it would serve as a good monitor whenever the mind happens to find a loophole to go astray or whenever it has an occasion to brood over misfortunes.

3. I have named this book *Jnanodayam* meaning the dawn of wisdom. I have divided it into three parts. The first part is called *Paurusha Margam*, i.e., the duties of man to his fellow beings : the second part *Bhakti Margam*, i.e., the duties of man to God : and the third *Vairagya Margam*, i.e., the duties of man to himself.

(a) The first part consists of poems treating of (1) courage and assiduity in times of prosperity as well as adversity ; (2) gentleness of expression as well as intention ; (3) kindness and gentleness towards our fellow creatures when in trouble ; (4) conjugal fidelity ; (5) the way to mould up our character by avoiding evil deeds and evil thoughts ; (6) the irreparable loss attendant upon the abuse of time be it a moment, either by vice or idleness, and (7) the necessity for all men to discharge their duties with punctuality and on principle, be they high or low, for the reason that by their pursuits they "build up not only their own individual destinies but also the destinies of their country and their "race."

(b) The second part consists of poems treating of (1) the unity of God as well as His sway over the

IX

whole universe ; (2) humility and abhorrence of flattery ; (3) thankfulness to God ; (4) the usefulness of every creature made by God ; (5) the evils of discontent with the gifts endowed by Him ; (6) the circumstance that by God's mercy every man will be reconciled to his lot, and (7) the necessity for a universal song in praise of God.

(c) The third part consists of poems treating of (1) the vanity of human cares ; (2) human frailty ; (3) the existence of a happier world where we enjoy eternal love and blessings after death ; (4) the immortality of the soul ; (5) the perishable nature of everything earthly, irrespective of its beauty and grandeur, (6) the folly of lamenting over the dead, and (7) the redemption of time.

4. Subjoined is a table shewing the names of the pieces herein contained, together with the names of their originals in English and of their English authors :—

PART I.

Name of poem.	Name of original English poem.	Name of original author.
1. <i>Utsaham</i>	... Never Say Fail	... Anonymous.
2. <i>Banageetam</i>	... The Arrow and the Song	... Longfellow.
3. <i>Mallika</i>	... The Rose	... William Cowper.
4. <i>Kapotam</i>	... The Doves	... Do.
5. <i>Nissrenika</i>	... The Ladder of St. Augustine	... Longfellow.
6. <i>Nashtadinapra</i> <i>katana</i>	... Advertisement of a Lost Day	Mrs. Sigourney.
7. <i>Silpam</i>	... The Builders	... Do.

X

PART II.

1. <i>Bhavitikam</i>	... The Works of Creation	... Heber.
2. <i>Mukhastavakhandani</i>	Undeserved Praise	... Wither.
3. <i>Kritajnata</i>	... Thankfulness	... Trench.
4. <i>Khad yotam</i>	... The Glow-Worm	... William Cowper.
5. <i>Vatagataka</i>	... The Paper Kite	... Anon.
6. <i>Dharmaguptam</i>	... Alexander Selkirk	... William Cowper.
7. <i>Staragita</i>	... A Song of Praise	... Skelton.

PART III.

1. <i>Eshanamaya</i>	... Vanity of Human Cares	... Cowley.
2. <i>Pavushadaur- balyam</i>	... Human Frailty	... William Cowper.
3. <i>Aksharamaitry</i>	... Friendship Immortal	... Montgomery.
4. <i>Aksharam</i>	... Immortality	... Do.
5. <i>Pushpam</i>	... Blossoms	... Herrick.
6. <i>Runalankaram</i>	... The Lent Jewels	... Anon.
7. <i>Jivanmukty</i>	... Redeem the Time	... Tucker.

CUDDAPAH,
1st April, 1908.

}

TADUR LAKSHMI NARASIMHA RAO.

కొన్ని సంవత్సరములకు ముందు నేను గొండ్ల తాండేయ మహాకవుల యణుకావ్యములు కొన్ని వినోదార్థంబు చదువుచో వానిలోఁ గొన్నింటిలోని మనోహరం బైననీతులకు నామనంబు బ్రహ్మానందంబు నొందె. వానిలో లాంగ్స్ ఫెలో (Longfellow) యనుకవిచే రచింపఁబడిన నిచ్చెన యనుకావ్యము చదువుడు నేనంతకు మున్ను నా జీవిత మొక జీవితస్థిరీకరణసంఘము (Life Assurance Company) వారి వలన యావజ్జీవితకాల పద్ధతి (Whole Life Policy System) ని స్థిరీకరణము (Insure) చేయించి యున్నదానికి మిక్కిలి విచారించి యాసంఘమువారు స్థిరీకరణధనము నా వలన రాఁ బట్టికొనుటకుఁ జాలినంతకాలము దాఁక నేను దైవికంబున జీవింపనిచో నాకుటుంబము కొఱ కంతధనము వారిచే నిప్పించుట పాపకృత్య మనియెంచి యాస్థిరీకరణపత్రము వినర్జించితిని.

తెనుఁగుభాష పద్యకావ్యములతో నిండియున్న దైనను నీతిబోధకము లైన యాతీయణుకావ్యములుదానియందు లేమింజేసి వానిని దెనిఁగింపవలయు నని తత్త్వణంబ నాకు వేడుకపుట్టి వాని నిజదువు కొలఁదిని దెనిఁగించితిని. వానిని రాజమహేంద్రములోఁ బని నేయుచున్న చెన్నపట్టణ మహాన్యాయసభా న్యాయవాది (High Court Vakil) యగు న్యాయపతి సుబ్బరాయపండితవరుని చేఁ బ్రకటింపఁబడిన చింతామణి యనుమాసపత్రిక (Monthly Journal) లో మఱి కొన్నిటితోఁ గలపి క్రీ. శ. ౧౯౦౨ వ సంవత్సరము మొదలుగా ౧౯౦౪ వ సంవత్సరము దాఁక నప్పుడప్పుడు ప్రకటించితిని.

2. ఆకావ్యములన్నియు నీతికావ్యము లగుటంజేసి మిక్కిలిఁ బ్రయోజనకరములు గా నుండఁగలవు. మఱియు వానిం జదివి పూర్వోక్తపత్రికా పాఠకు లెల్ల నింతకు ము న్నాదరించిరి కావున నాదరణము వడసిన కొలదిని నవి వ్యాప్తము కాఁగలవు కావునను వ్యాప్త మైనకొలదిని వాని ప్రయోజనకారిత్యము పిండి బొందును గావునను వానినెల్లఁగలపి యవియును బిమ్మట నేను దెని గించినవి యట్టివయగు మఱిరెండును జేచ్చి యీ గ్రంథ మునందుఁ బ్రచురించితిని. ఎన్నఁ జేని మనస్సునకు ఋజు మార్గము వదలి వంకరమార్గమున నడువ సందు దొరకినప్పుడును ప్టములు వచ్చి దుఃఖింపవలసివచ్చునప్పుడును మనస్సునిది మరలింప నోవును గావున నీ తత్త్వగ్రంథము స్త్రీపురుషు లెల్లవారిచేతులలో నెల్లప్పుడు నుండనలయు నని నా యభి ప్తాయము.

3. ఈ గ్రంథమునకు జ్ఞానోదయ మని పేరు వెట్టినవాఁ డను. ఇది మూఁడుభాగములుగ భాగించినవాఁ డను. అందు మొదటిది పౌరుషమార్గము. రెండవది భక్తిమార్గము. మూఁడవది వైరాగ్యమార్గము.

మొదటి భాగమందు

- 1) ధైర్య శ్రద్ధలును
- 2) మృదుభాషిత్య మృదు హృదయత్వములును
- 3) గట్టములో నున్నవారిని దయతో నాదరింప వలయుటయు
- 4) బాతివ్రత్య పత్నీవ్రత్యములును
- 5) దుష్కార్య దుస్సంకల్పపరిత్యాగముచే నుగుణసంపద సంపాదించి దానిని నిలిపికొను మార్గమును

- (6) గాలము దుర్వినియోగముచేయుటంజేసియు వ్యర్థపుచ్చుటం జేసియు ననివార్యం బగుకీడు సంభవించుటయు
- (7) మనుష్యులలో నెల్లవాఁడును గొలఁదివాఁ డైనను దన యదృష్టమునకే కాక తన దేశాదృష్టమునకును దన జాత్యదృష్టమునకును గర్త యగుటయు నట్లగుటంజేసి స్వధర్మమును మేర మీఱక విధ్యుక్తంబుగ జాగరూకతతో వైశమ జరపవలయుటయు

నను నివి బోధించు నణుకావ్యములు గలవు.

రెండవ భాగమందు

- (1) నిత్యుఁ డై మన పాపములను హరించి మనకు ముక్తి నిచ్చు వాఁడు పృథివ్యాదిమహాభూతముల కతీతుఁ డైనభగవంతుఁ డొక్కఁడే యగుటయు
- (2) నడఁకువయును ముఖస్తవా సహిష్ణుత్వంబును
- (3) భగవంతునియెడఁ గృతజ్ఞతయును
- (4) భగవత్సృష్టిలోఁ గలజంతువు లెంత పిన్న వయినను బ్రయోజనకరములే గావున మనము దేనిని నిరసింపఁ గూమియు
- (5) భగవంతుఁ డిచ్చిన సంపదతోఁ దృప్తిపొంద కునికివకీడులును
- (6) దైవానుగ్రహమువలనఁ గష్టంబులు నహితము నుఖలై తోఁచుటయు
- (7) బ్రహ్మాండ మందుఁగల సకల జంతుజాలంబులు భగవంతునిగోరింప వలయుటయు

XIV

నను నివి బోధించు నణుకావ్యములు గలవు.

మూడవ భాగమం

- (1) దీపణమాయయును
- (2) బౌరుషము దుర్బలమై దైవసహాయము లేక ఫలింపమియును
- (3) దేహ పరిత్యాగానంతరంబ మానవులు శాశ్వతసుఖము
లనుభవించు పరలోకము నునికియును
- (4) జీవుని నిత్యత్వంబును
- (5) నిహలోక్తశ్వర్యాదుల సశ్వరత్వంబును
- (6) మృతు లైనవారికొఱకుఁ జింతించుట వెఱ్ఱితన మగుటయు
- (7) జీవన్ముక్తియు

నను నివి బోధించు నణుకావ్యములు గలవు.

4. ఇందు వచ్చు నణుకావ్యము లీక్రింద వివరింపఁబడియె.

భాగము పేరు.

అణుకావ్యము పేరు.

1. పౌరుషమార్గము.

1. ఉత్సాహము.

2. బాణగీతము.

3. మల్లిక.

4. కపోతము.

5. నిశ్చేణిక.

6. సప్తదిన వ్రకటనము.

7. శిల్పము.

2. భక్తిమార్గము.

1. భౌతికము.
2. ముఖస్తవఖండని.
3. కృతజ్ఞత.
4. ఖద్యోతము.
5. వాతపతాక.
6. ధర్మగుప్తము.
7. స్తవగీతి.

3. వైరాగ్యమార్గము.

1. ఈషణమాయ.
2. పౌరుషదౌర్బల్యము.
3. అక్షరమైత్రి.
4. అక్షరము.
5. పుష్పము.
6. ఋణాలంకారము.
7. జీవన్ముక్తి.

కడప,
1-4-08.

}

తాడూరి - లక్ష్మీనరసింహరావు.

2

జ్ఞానోదయము.

పౌరుషమార్గము.

ప్రథమాధ్యాయము.

ఉత్సాహము.

NEVER SAY FAIL

(Anon.)

శ్రీమత్సమస్తవస్తు
స్తోమావై కల్యసూచ్యసుమహత్వనిధి
సోమక్షీరాంబుధికి
స్త్రీమార్తాండశతకోటితేజాదేవా !

1

తే.గీ॥ అవధరింపుము జ్ఞానిమార్గానుసారి
వరభవద్భక్తుడుగ్ధాబ్ధివారిజారి
భూరివాధూలగోత్రతాడూరిశ్రీనృ
సింహుఁ డీకృతి నరుల కై చేసినాఁడు॥

2

క॥ ఊతిఁ బురుషుఁ డేని స్త్రీ యేఁ
బ్రతిదినమును బ్రత్యవస్థఁ బఠియింపఁగ న
మతి నీజ్ఞానోదయమున
నతీతసౌఖ్యాబ్ధి నోల లాడుచు నుండున్॥

3

తే-గీ॥ మూలఁ గూర్చుండి చింతాబ్ధి మునిగి మునిగి
 వనట వందురి వందురి వనరి వనరి
 కాలకర్తృఫలాకాంక్షలీల నోరు
 తెఱచుకంటెను మేలు ముందఱకుఁ బోక॥

తే-గీ॥ వ్యర్థ మనఁ బోక యెన్నఁడు నవని దేహ
 యాత్ర సల్పెడునవ్వార లనుదినంబు
 నెదురెదురఁ బోవ ధృతిఁ బూని యెలమి మిగుల
 నెగడుదురు గాక పెరివారు నెగడఁ గలరె॥

తే-గీ॥ కన్ను గలిగి మెలంగఁగఁ గలుగు దేని
 నాలు కెడపక యాడింపఁ జాలు దేని
 యిడుమ గుడువంగ వలసినయెడ నడలక
 కడిమి యెడఁదను నిలుపం గఁ గలుగు దేని॥

ఆ-వె॥ వసుధ వేనవేలు వైరులు పయిఁ బడి
 రైరి యేని వారిఁ బోర లీల
 గెలుతు సుమ్మి నరుడ గెలు పేల రా దను
 వార లొరులకంటె బలులు గారె॥

తే-గీ॥ కాన ముందంజ వేయుము కడఁగి సుస్థి
 రుండ వై సూటి గా నీదుత్రోవ నడుము
 నీసిరి యు విద్య తేజంబు నీసుకతన
 నోరువక కాఱు లఱచెడువారి నుఱక॥

ప్రథమా ధ్యాయము.

తే-గీ॥ ఓటు వడ నంచు నిచ్చలు నుత్సహించి
పాటు వడువానిసద్బుద్ధిపాటవమున
వడి వడిన్ వాని యొవ్వనివారు పొడ వ
డంగుదురు దాన నెల్లయడ్డములు తీలు॥

ఆ-వె॥ అన్న నీదుబాల్యమందునఁ గౌమార
మందు యశాననంబునందు వార్ధ
కంబునందు నీవు కార్యముల్ సేయుచో
వ్యర్థ మనకు మనెడివాక్కు నూను॥

కం॥ ఇడుమలు గుడిచెడున త్తేఁ
గడు సుఖములు గుడుచుతెరిని గడఁక యెలర్పన్
నడుతుము మాకు జయము చే
పడుఁ గష్టము వ్యర్థ మంచుఁ బలుకము సుమ్మా॥

ద్వి తీ యా ధ్యా య ము.

బాణగీతము.

THE ARROW AND THE SONG

(Longfellow.)

తే-గీ॥ మింటి కే బాణ మేయం గ మంటిమీఁదఁ
బడియె నచ్చోటు నేఁ గానఁ బడయ నైతి
బాణ వేగంబు తల పోయ వాయువేగ
మును జయించుచు దృక్వేగమును జయించె॥ 1

తే-గీ॥ వదిలితిని గీత మొకనాఁడు బయల నదియుఁ
బడియె నెందేని పుడమి నప్పడినచక్కి
గానఁ బడయను గీతవేగంబు ననున
రింపఁ గలనూత్నదృష్టి యేరి కిలఁ గలదు॥ 2

తే-గీ॥ పెద్దకాలంబునకుఁ గంటి వెనుక నొక్క
చెట్టులో బాణమును జెక్కు చెదర కుండ
వెండి యొకచెలి హృదయారవింద మందు
నార గీతము గంటి నాద్యంతము గను॥ 3

ఆ-వె॥ నసుల మనములోన నాటిస యా మాట
తొర నిఘరమ్ము లైన మృదువు
లైన వెడల నేర వది యేమొ యెన్నియు
పాయములను దలఁప వసుధలోన॥ 4

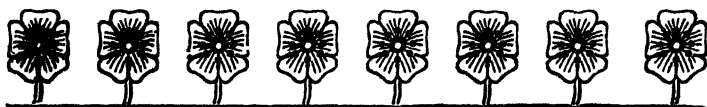
తృ తీ యా ధ్యాయము.

మల్లిక.

THE ROSE

(Cowper.)

- తే.గీ॥ అల్లమినాక్షి మధువున కంపినట్టి
బొండు మల్లియ వానకు మెండు తడిసె
నల్ల తడిపెల్లు భారమై యకట తోఁపఁ
బువ్వు తనతల వాల్చెను ముద్దు దోఁప॥ 1
- తే.గీ॥ దాని కడు పెల్ల నీ రయ్యె దానిరేకు
లెల్లఁ దడిసెను బెల్లలసిల్లు లతల
గరము సొంపారు తోడిమొగ్గలను బాసి
వచ్చితి నటంచు నది యేడ్చు పగిది దోఁచె॥ 2
- తే.గీ॥ చింతఁ గన్నీరు మున్నీరు చేయు మల్లి
క యనుభవయోగ్య గాఢైనఁ గరుణ మాలి
పట్టి యాడించితిని బిట్టు బంతిఁ బోలె
నంత పూ నల్లె రేకులు నకట రాలె॥ 3
- తే.గీ॥ ఇట్టిదే సుమ్మి క్రూరు లై యిందుఁ గొండ
ఱకట నెవ్వఁగఁ భాగిలెడు నట్టిమృదు హృ
దయుల యెడ వారి దై నహృదయము పగులు
నంచు నెంచ కనాదర ముంచు విధము॥ 4
- తే.గీ॥ అల్లమృదు మల్లికను మెల్ల నార్తు నేని
కొండా కింపులు విభునొద్దఁ గులుకుఁ గదవె
నేర్పుతో మెల్ల మెల్లఁ గన్నీటి నొత్తఁ
బరఁగఁ జిలునగ విగురొ త్నవచ్చుఁ గదవె॥ 5

చ తు ధా ధ్యా య ము.

కపోతము.

THE DOVES

(Cowper.)

తే.గీ॥ అడుగడుగునకు శంకించి నడుచుఁ గాని
ధరణి మనుజుఁడు తనత్రోవ తప్పి పోవు
తుండ్రజంతువు లై నను జోద్య మయ్యెఁ
దెన్ను విడువవు సహజ మాధి యెల్లర్ప॥ 1

తే.గీ॥ ము న్నొకదినాంతమున నోరప్రాద్దు వేళ
వనము నందున విరహిణివాక్కు వింటి
నెట్లు లంటేని నిజభ ర్త నిట్లు లొక క
పోతి పలుకుచు నూరార్చె ముద్దు గులుక॥ 2

తే.గీ॥ అకట మనయొండొరులకుఁ బ్రేమానుబంధ
ముర్వి నేనాటికిని దెగ కుండుఁ గాత
మనచిఱుత నాటి సౌఖ్యముల్ మనల వార్థ
కమ్మనాటికి వెలయును జమ్మి నాథ॥ 3

తే.గీ॥ మఱియు దంభము లేని యమాయికత్వ
మును దిరం బైనయనురక్తి పొంపిరి గని
యల్ల చూపులలో నెల్ల యపుడు వెలుగు
కతన నవ్వాని నేఁ గాంచఁ గలుగుకతన॥ 4

తే.గీ॥ ఇందుఁ గలవారలకు వచ్చునిడుమ లెవ్వి
యనుభవింపను జమ్మి న న్ననుసరించు

- నేని యవ్వాని వెడవెడ మానసమునఁ
గాంచి విడిచెద నొరుసొమ్ము కాఁగ నెంచి॥ 5
- తే.గీ॥ మెఱుము లిలఁ జెట్లనడుమను మెఱయువేళ
గృధ్రములు డాపు గా మింటఁ గెరలువేళ
నిన్నె యవి యెల్లఁ గొంపోవ నున్న వనుచు
జడియు దును గాని యన్య మౌజడు పెఱుంగ॥ 6
- తే.గీ॥ అప్పు డే నేను భార్య నం చరసి నిన్నుఁ
గొఁగిలింతును నిజ నాధు గాఢముగను
జగతి జన్మానుబంధముం జాపు త్రెంప
నేర దంచును నెమ్మది నిశ్చయించి॥ 7
- తే.గీ॥ కాక తుమియుపు నాదు వెంగలితలంపు
వెకలి వై యనున్రత మెల్ల వీడనాడి
నీవు దయ మాలి యిప్పటి నీ యవస్థ
యకట దై వికమున నొల్ల వైతి వేని॥ 8
- తే.గీ॥ మీఁద నుండి యే తెంచెడు మెఱుము లేల
కటికి ముక్కులు గల యట్టి గద్ద లేల
అకట నీలాలనము లేని యట్టివేళ
నివ్వధవహృత్పుట మ్మది తెల్వి పోడె॥ 9
- ఆ.వె॥ అనుచు మలయపవనుఁ డల్లన వీచెడు
పగిది ముద్దుగువ్వ పలుక వింటి
విన్న దాని నేను విన్నవించితి నిందుఁ
బుడమి నరుల కెల్ల బుద్ధి చెప్ప॥ 10

పంచమాధ్యాయము.

నిశ్శేషిక.

THE LADDER OF ST. AUGUSTINE

(Longfellow.)

తే-గీ॥ మనయకార్యముల్ దిగఁ ద్రొక్కి-యనువుమీఱ
నిలిచితిమి యేని మనదోషములను నెల్లఁ
జేర్చి యవానితోడన శ్రేష్ఠ మైన
నిచ్చెన యొకండు గట్టంగ నేర్తుమార॥ 1

తే-గీ॥ అనుదినంబును మన చేయునట్టి యల్ప
మైన పనులును లెక్కకు రానిపనులు
మన సుఖంబులు కష్టముల్ మదిఁ దలంప
నల్ల మేలైన నిచ్చెన కెల్ల మెట్లు॥ 2

తే-గీ॥ ఒరుల సుగుణంబులకు ను వంకరలు వెట్టఁ
గోరు నీచపుఁ గొంచెపుఁ గోర్కి వెట్టి
నీళ్లకై పుకై కాంక్షయు నీతి మాలి
దుండ గీండ్రయి చేసెడు దుడుకుఁ బనుటు॥ 3

తే-గీ॥ తుచ్చ సుఖముల పైయాస స్వచ్ఛమైన
ధర్మ పథ మేది పదవిఁ బొందంగ జతన
మనఘమతి బాల్యమునఁ గోరుననఘములను
దోసమలవాటుచే నవ్వదోషబుద్ధి॥ 4

తే-గీ॥ చెడుఁదలంపులు తలఁచుట చెడుఁదలంపు
లూని చెడుఁగార్యములఁ జేయఁ బూనికి మది

మంచి యిది యంచు నె ద్వేని మనము బోవుతటి వెను దీయంగఁ బుట్టు బుద్ధి॥

ఆ-వె॥ వీని నల్లఁ దొలుత వేగమ కా లిడి
త్రొక్కవలయు మెట్లు త్రొక్కుపగిదిఁ
బరుల మదిని నడుపఁ బాత్రత యొనఁగెడు
పదముఁ జేర మదిని వలతు మేని॥

6

ఆ-వె॥ మన కెఱకలు లేమి మన మెగురఁగ లేము
కాళ్లు గలవు గానఁ గాళ్లతోడ
మెల్ల మెల్ల నెక్కి మేలై నమోక్షమా
ర్గంబు గానవచ్చుఁ గ్రమము దనర॥

7

తే-గీ॥ పడమటి యెడారినడుమను బెడిదముగను
మిన్ను వ్రయ్యలు సేయుచు మీఁది కేగు
మంటపము డాయ డాయంగ మనకుఁ గాన
వచ్చుసోపానముల నెక్క నచ్చుఁ గాదె॥

8

తే-గీ॥ మిన్ను లంటుచు దవ్వల నున్నయపుడు
మనకుఁ గన్నులు తిరిగెడు మంచుఁగొండ
యైన డగ్గఱ డగ్గఱ నందుఁ గాన
వచ్చు మెట్లకలిమి నెక్కవచ్చుఁ గాదె॥

9

తే-గీ॥ మున్ను గై వల్య మందిన పుణ్య పురుషు
లెవ్వరే నందుఁ బోవంగ నెగిరి రటవె
యిల్ల నెడునూతఁ బామరు లెల్లఁగూల
వారు ధృతిఁబూని నెగడినవారు గాక॥

10

తే-గీ॥ ఈతిబాధలు పడిపడి యిహములోన
 నెలకొలిపి కష్టముల నెల్ల నెత్తిమీఁద
 శమదమంబులు రెండును సంగ్రహించి
 పరమునకు రాజమార్గంబు పడయవచ్చు॥

11

తే-గీ॥ పడితిఁ గష్టంబు లంచును వగవఁ దగదు
 పడ్డవాఁ డెన్నఁటికిఁ జెడ్డవాఁడు గాఁడు
 పడినపాటులచే బుద్ధి పచ్చి తుదకు
 భవ్యదివ్యపదంబును బడయ వచ్చు॥

12

ష ష్టా ధ్యాయము.

నష్టదిన ప్రకటనము.

ADVERTISEMENT OF A LOST DAY

(Mrs. Sigourney.)

తే.గీ॥ పోయెఁ బోయెను బోయెను బోయెఁ బోయె

స్వర్గమున స్థాపితంబయి వరలు చుండు

జీవగిరి త్రవ్వి తెచ్చిన చిత్ర మైన

విలువలేనట్టి యామణి వెడలి పోయె॥

1

తే.గీ॥ అమ్మణికిఁ దేట వజ్రమ్ము లఱువది యయి

యొప్పుఁ బెద్దవి యందు నొక్కొక్క వజ్ర

మున కఱువ దేసి చంచలమ్ములును జిన్న

చిన్నవియు నై నవజ్రముల్ చెలఁగు చుండు॥

2

తే.గీ॥ పోయెఁ బోయెను బోయెను బోయెఁ బోయె

వెదుకఁ గా దాని కొఱ కది వృథయ వృథయ

అకట కట విల్వలేనట్టి యల్ల మణి యి

కెన్నఁడును నాది కానేర దేమి సేయ॥

3

తే.గీ॥ దానికై పారితోషిక మీను నేన

దెట్టు లంటేని యాయను వేగు దాఁక

మరల రాకుండ దొంగిలింపంగఁ బడియె

దివ్య కృపలబ్ధ మైన యాభవ్య మణియు॥

4

తే-గీ॥ ఐననుం జీర్ణవస్త్రంబు లకట వీడు

తెఱఁగు నను దేహములు వీడి దేహు లెల్ల

మృతి గనిన జీవులను విమర్శించువాని

చేతిలో నాదుమణిఁ గందుఁ జిత్తములుక॥

5

తే-గీ॥ ఏమి చేసితి నీమణి నెందుఁ బాఱ

వైచితివి సాధ్య మది కాద వసుధవారి

కనుచు నాజీవు నడిగిన నతని కౌతఁ

డేమి ప్రత్యుత్తరం బప్పు డియ్యఁ గలఁడు॥

స ప్రమాధాయము.

శిల్పము.

THE BUILDERS

(Longfellow.)

తే.గీ॥ అందఱును విధిశిల్పు లే యిందుఁ గాల
చక్రమునఁ బాటు పడు చుండ్రు చక్కఁగొంద
ఱల సరసకావ్యరచనలయందుఁ గొంద
ఱతి భుజబలంబు వలసెడు నట్టివనుల॥ 1

తే.గీ॥ ఎద్ది వస్తు గాదిల నీచ మెద్ది గాదు
తెలియఁ జూడంగ నెక్కువ దేని కదియ
ఎద్ది డంబము గాఁ దోచు నద్ది తక్కు
గలుగు దానికే బుష్టి యుఁ బలు పొసంగు॥ 2

తే.గీ॥ మనవినిర్మించు గృహము న కనువు పడఁగఁ
గలవు సంభారములు పెక్కు కాలమందు
నకట మననిన్నలును నేడు లవని దానిఁ
గట్ట వాసముల్ దూలముల్ గావె మనకు॥ 3

తే.గీ॥ వానిఁ దీరిచి దిద్దుము వానిలోనఁ
బీటలును దొడ్లు లుంచక నెలయఁ జేయు
పరుఁడు చూడఁడు గద యని నరుఁడ యవ్వి
చూడఁబడవంచు నమ్మకు సుమ్మి నీవు॥ 4

ఆ-వె॥ తొల్లి శిల్పకుశలు లెల్ల రేమఱక క
రమ్ము మఱుఁగుఁ బట్లు రాణ నొప్పఁ
దీర్చి దిద్ది రెలమి దేవుఁ డెల్లెడలను
గాంచు చుండు ననెడి కారణమున॥

5

తే-గీ॥ అద్ది గావున వారలయట్ల మనము
నాచరింతము గుహ్య బాహ్యములు రెండు
నెందు భగవంతుఁ డుండు నయ్యిల్లు సేయ
వలయు నిండు గ నసి గ నిర్మలము గాను॥

6

తే-గీ॥ కాక యుండినఁ గాలచక్రమున నిల్చు
నట్టి మన జీవనంబుల యందుఁ దొట్టి
లుండు విరిగిన సోపాన ముండె నేని
కాళ్లు తడఁబడుఁ జుమ్మి యెక్కంగఁ బోవ॥

7

తే-గీ॥ కావునను బెద్దపరపును లావు గలుగు
నస్తి భారముతోఁ గట్టు మయ్య నేఁడు
దానిపయి నెక్కి నిశ్చింతఁ దనదు చక్కి
రేపు గనుఁగొనఁ గల దది యేపు మీఱి॥

కం || పండితవినుత సుచరితా

ఖండితదేవారి బృంద ఘనదివిజశిరో

మండన మండితపాదా

పాండురయశ యార్తభూతబాంధవవా చే!

గద్య || ఇది శ్రీవాధూలసగోత్ర తాడూరి రామరాయ

భట్టాగ్రపుత్ర లక్ష్మీనరసింహరాయ ప్రణీతం

బైన జ్ఞానోదయము నందలి

పారుషమార్గము.

జ్ఞానోదయము.

భక్తిమార్గము.

ప్రథమాధ్యాయము.

భౌతికము.

THE WORKS OF CREATION

(Heber.)

కం॥ శ్రీవిష్ణు సర్వసాక్షి

పావన సర్వజ్ఞ భూతభావన వరదా

దేవేశ పాపహారి మ

హవీర్యా మోక్షదాయి యక్షర దేవా.

1

తే- గీ॥ చిత్తగింపు తాడూరి లక్ష్మీ నృసింహః

డాది పండిత శ్రేష్ఠమార్గాను సారి

విజితకామాదిషడ్జ్వరి వేడ్క-నిట్లు

చెప్పుచున్నాడు సరుల కై చిత్తశుద్ధి॥

2

సీ॥ పూలతోఁ బండ్లతోఁ బొల్పొందు వృక్షాళి

పచ్చని సస్యముల్ పరఁగు చుండ ।

భూమిదేవిని జూచి పాలతిరో నీతోడ

మూడు లోకంబుల నీడు గలదె ।

యిది మొదల్ నడు మిది యిది తుది యనరాక

కరఁచి పోసిన వెండికరణి బరఁగు ।

నలసముద్రుని జూచి యయ్య నీ కును జూడ

మూడులోకంబుల నీడు గలదె ।

యనుచుఁ బొగడితి నంత నయ్యమ్మ యయ్య

బ్రహ్మసిథివి నీవు మముఁ జూచి బ్రాహ్మణుండ

నేటిదే సుమ్మి మాచెల్వు నిక్కమున క

టంచుఁ బ్రత్యుత్తరం బిచ్చి రకట నాకు ॥

3

సీ॥ బంగారురథ మెక్కి పొంగుచుఁ గ్రాలుచుఁ

గన్నులు మిఱుమిట్లు గ్రమ్మఁ జేయు ।

సూర్యదేవుని జూచి యార్య నీకును జూడ

మూడులోకంబుల నీడు గలదె ।

వేసవియందలివేడిమి హరియింప

నెలమితో నమ్మ తంబు చిలుకరించు ।

చందమామను మింటఁ జనఁ జూచి నీకును

మూడులోకంబుల నీడు గలదె ।

యనుచుఁ బొగడితి నంత నయ్యయ్య లపుడు
బ్రమసితివి నీవు మముఁ జూచి బ్రాహ్మణుండ
మావెలుంగులు మూన్నాళ్లు సూవె నిక్క
మంచుఁ బ్రత్యుత్తరం బిచ్చి రకట నాకు॥

4

సీ॥ ఇంతంత యని భక్తు లెన్నం గఁ జాలని
యురు కరుణారస మొప్పదేవ ।
యిం తంత యని యోగు లెఱుంగం గఁ జాలని
యురుమహి మోన్నతి యొప్పదేవ ।
యూర నీసృజించి నట్టిపదార్థంబు
లం దల్ప మైన యాయవని మొదలు ।
గాఁ గల యట్టి వే కర మిట్టు లొప్పారఁ
బౌష్ఠనరులు ను వానిఁ జూచి ।
కులుకుచుండం గఁ దత్పాపములు హరించి ।
యల్లవై కుంఠపురములో నహహ నీదు ।
సన్నిధిని వారి నునుప నీసమ్మతించు ।
దివ్యభవనంబు లె ట్లున్నై తెలియ వశమె॥

5

ద్వి తీ యా ధ్యా య ము.

ముఖ స్తవఖండని.

UNDESERVED PRAISE

(Wither.)

తే-గీ॥ దేవనాదోషముల నీదుదివ్యమహిమ
కతమునం జేసి యొరు లెఱుంగం గ నేర
రప్పు డప్పుడు నే వినునట్టిరీతి
వారు నను బొగడుచు నుండువారలౌట॥ 1

తే-గీ॥ నేను న న్నెఱింగినరీతి నిక్క మొరులు
న న్నెఱింగి ర యేనియు నన్ను నిప్పు
డెంత పైగడిరి యవ్వార లంత దూఱ
వలయుటకుఁ గారణము దేవ గలుగుఁ జమ్మి॥ 2

తే-గీ॥ పరులచూడ్కి-కి మే లైనపనులుకొన్ని
చేసి యుందును బో దేవ చెలిమి నెఱిపి
యైన నామదిలో నెట్టి వైనపాప
చింత లవి గల చైకొ తెల్పు సిగ్గు వైడము॥ 3

కం॥ నా పశు కామోద్రేకము
నాపాపపుంజితలెల్ల నాహృదయములో
నేపారు గర్వపటిమయుఁ
జూప తెఱుగ కున్న నీవు చూడ వె దేవా॥ 4

కం॥ అది గావున నాగుణములు
మది న న్నులుకంగఁ జేయుమాడ్కి నెరులు న
న్విదితము గఁ బొగడు చుండుట
యది నను సంతోషపెట్ట దక్కట దేవా॥ 5

కం॥ కారణము లేక న న్నెరు
లేరై నను బొగడఁ గడఁగి రే నెల్లను జూ
కారణము లేక న న్ను
న్వారలు దూతెద ర యేని వలచెద దేవా॥ 6

కం॥ నాచెయ్య లెట్టు లగపడ
నాచేతోవృత్త మెల్ల నయయుక్తము గా
నాచూపట కె ట్లుండిన
నీచూడ్కికి నింపు చేసి నిలుప వె దేవా॥ 7

తృ తీ యా ధ్యా యు ము.

కృతజ్ఞత.

THANKFULNESS

(Trench.)

తే-గీ॥ మింటఁ గగధగ సూర్యుండు మెఱయు సుదిన
మంట నలమింట నల్లపూ సంత నల్ల
మచ్చ గల్గె నే భారపు మానుసు లల
నల్ల మది నిల్పి దూషింతు రల్లదినము॥

తే-గీ॥ కన్ను కంటి కొకిం జైనఁ గానఁ బడని 1
కటికిచీకటి యెల్లడఁ గలుగుదుర్ది
నమున మెఱు మొక్కటి య గగనమున మెఱయ
నతికృతజ్ఞులు భూషింతు రల్లదినము॥ 2

తే-గీ॥ ఔర మేడలు మిద్దెలు నధికముగను
గలిగి గర్వించి సంతృప్తి గాన లేక
కటకటా జీవితం బింత కష్ట మగునె
యనుచు విధి దూఱు దుర్దను లవనిఁ గలరు॥ 3

తే-గీ॥ పూరిగుడి సెలలోనఁ గాపురము చేయు
చింత మేల్ సేయు నే ప్రేమ యెసఁగ మనకు
చేవుఁ డంచు ను మదిలోనఁ దృప్తి మిగుల
గలిగి వర్తించు నతి కృతజ్ఞులు ను గలరు॥ 4

చ తు క్థా ధ్యాయ ము.

ఖ ద్యోత ము.

THE GLOW—WORM

(Cowper.)

- తే- గీ॥ అల్లదే యేటి యాచాయ ననుదినంబు
పవలు కంటికిఁ గన రాక పరిపరివిధ
ముల వెలుంగుచు రే లెల్ల నెలమి పుట్టఁ
దిరుగు చున్నది మిడుగుఱుఁ బురువు గంటె. 1
- తే- గీ॥ ఇందు దానిప్రయోజన మెట్లు లున్న
మనకు రవిశశితారకలను సృజించి
మింట వెలుంగఁ గఁ జేయు నమ్మేటి విభుఁడు
దాని కొలఁ దికిఁ దగువెల్లు దయ నెసంగె. 2
- తే- గీ॥ అనని నిను మంత కొలఁదిది యెనదీని
కాంతి రేయిటఁ దెరువరికాలు తాయి
తగలి పడ కుండఁ జూపఁ గఁ దగును గాన
నక్కటా దీని నెన్నండు త్రొక్క బోక. 3
- తే- గీ॥ తెరువరీ నీవు నడిచెడుతెన్ను కన్ను
బ్రమయ కరయుము జాగ్రదవస్థ గలిగి
యనుచుఁ జెప్పంగఁ గాఁ బోలు నల్లదివ్వె
యిచ్చె మనలకుఁ గరుణతో నీశ్వరుండు. 4
- తే- గీ॥ దాని భగవంతుఁ డే వెల్ల నాన తిచ్చె
నాన తిచ్చుట రిత్త గా దకట వాని
భావ మెల్లున్న మది శంక వదిలి నరుండ
యెఱుగు మిది దేవనిశ్చయ మ్మింత వట్టు. 5

పంచమాధ్యాయము.

వాతపతాక.

THE PAPER-KITE

(Anon.)

ద్విపద. అవనిలో నెకనాడు హా గాలిపడగ

దివి దాక నెగయం గ దీమసంబునను

దన యున్నతపదవి తలపోసి మిగుల

మనమున గర్వించి మఱి యిట్లు పలికె:— 2

నా యున్నతపుటున్ని నాహా యల్ చూచి

యా యాయి జనము లత్యాశ్చర్యమునను

వెడనోట్లు తెఱచుచు వెడతల లెత్తి

మిడిగ్రుడ్లు వింత గా మిటకరించెదరు. 4

అతిమి నాచేసెడు నప్పను లెల్ల

నఱిగి రేని యు వార లే మా దురొక్కొ?

ఇల స్వేచ్ఛ గందు నే నెనక మెనంగ

బలె చాంగుభలి యంచు బాటియుఁ బాటి 6

మింట నటంచు నేను మేదినివారి
కంటి కిం తై నను గనఁ బడ కుందు.
కట కటా చెఱలోని కప్పుని మాడ్కి
నటు ప్రావ కుండం గ నవనికి నన్నుఁ

8

దిగుచు చున్నది త్రాడు తిగియక యున్నఁ
ద గగరుడుని మాడ్కి దవు దవ్వు ప్రాదు —
అటు పల్కి పల్కుతో నార త్రెంపంగ
నటు నిటు లా గంగ నలత్రాడు త్రెవ్వె.

10

అగునట్టి బంధన మట్టులు ప్రావ
నెగయం గ గమకించె నెంత యు వేడగ.
తనభార మింత యుఁ దా మోవలేక
తనజెక్క లల్లార్చి తాఁ గొట్టికొనియె.

12

తనత్రోవఁ బోలేక తా గాలిచేత
మునిఁగె బుడుంగున మున్నీటిలోన.
ఓవెట్టిపడగ యోహూ గాలిపడగ
యేవి జెక్కలు నీకు నెగయఁ గడంగ

41

నీవు త్రాడిల లేక యెగిరెద వెట్టు
లీవున్నయునికి నీ వెఱుంగవు కంటె ?
దైవమా పాపిష్టిధరణి నే నిప్పు
దావెట్టిపడగను ననుకరించెదను.

16

నీవు గల్గఁ గఁ జేసి నే నుంటి ననక
 యీ వేల యేలుట యిలనని తోచి
 నాకు నీ ప్రేసఁగిన న్యాయపదమ్ము
 ప్రాకటంబుగ దాట వలచినవాడ.

18

ఇది నాకుఁ జాలద యిది చాల దంచు
 నిది యిండు కిండుక యించించు కంచుఁ
 బలు మాటు పెద్దకుఁ బలుమఁ జెక్కువకు
 వలచితి నే వృథా వసుధలో న కట !

20

దైవసంబంధ మా దయ లేక యున్న
 నే వెఱ్ఱిపడగ పాల్గే పడు వాడ.
 కాన నీయెడఁ గృతజ్ఞతఁ గల్గి దేన
 మానిసి తనివించే మనుగడ యొప్పు.

22

ప ప్తా ధ్యా య ము.

.. ధర్మగుప్తము.

ALEXANDER SELKIRK

(Couper.)

- వ్యపద॥ నాచూచునదియెల్ల నాదురాజ్యంబు
యీచక్కినాకుమాతెవఁడులేడయ్యె. 1
- అరయనీదీవిలో నలవార్థిదాఁకఁ
దిరుగుపక్షిమృగాళి తెలియనాసామ్ము. 2
- ఐనసంతోష మింతై ననుడై వ
మానాకులేడయ్యె మదిలోఁదలంప. 3
- ఔనెవానప్రస్థమా ! యోగులెల్ల
నీనెద వీవనియెడు సౌఖ్యమేది? 4
- ఈరీతినడవిలో నేలుటకంటె
నూరిలోఁగాపునై యుండుటమేలు. 5
- నాకంటఁబడఁడయ్యె నరుఁడొండుచూడ
నీకాటిలోన నే నేకాకినైతి. 6
- ఎలమి మానిసిపల్కులే విందమిన్నఁ
గలనై న లేవయ్యెఁ గటకటనాదు 7
- పలుకులేవిన్నంతఁ బలువిధంబులను
నులికెడఁ దద్దయు నుల్లంబులోన. 8

- ఇందుఁగల్గు మృగంబు లెరవనఁబోక
పొందొందనిల్చి నామ్రోల న న్లనెఱు. 9
- అవి మానిసిని గాన వయ్యె ము న్నెందు
నవనినీ మచ్చిక యాశ్చర్యకరము. 10
- ఓ మేలిసంఘ మా ! యోచెల్చి ! ప్రేమ !
తా మిమ్ము జనులకు దైవం బొసంగె. 11
- అల గువ్వకును బోలె నక్కట తెక్క
గలిగెనే మిము వేగఁ గాంతును గదవె. 12
- నలి ధర్మములు చేసి నామనోవ్యధ ల
వులఁ బొచి వైచెదఁ బొందొందఁ గదవె. 13
- మన్ననఁబెద్దల మాట గైకొంచుఁ
జిన్నలతో సంతసించును గదవె. 14
- ధర్మముల్ ద లఁపంగ దవ్వయ్యె నాకు
ధర్మశబ్దార్థంబు తలపోయ నార 15
- కనకంబుకంటెను గడు విల్వ గలదు
విను రత్నములకంటె వి ల్వధికంబు. 16
- ధర్మగుప్తాఖ్య వృథా యయ్యె నాకుఁ
గూర్చి భక్తిని బోవఁ గోవెల లేదు. 17
- తగ యజ్ఞముల కుపద్రవ్య లేడయ్యె
నిగమాంతవాక్యముల్ నే విన లేవు. 18

- హరిభజనము సేయ హరిదినమందు
నరుఁ డొండు లేఁ డేమనంగలదింక. 19
- నట్టేటిలో నట్లు నాయోడ ముంచి
యిట్టు నన్ బడ వైచి యేగినయట్టి. 20
- వాయువా మాసీమ వార్తలు తెమ్మ
ఆయాళ్లు చూచుభాగ్యంబబ్బకున్న. 21
- నది కారణంబు గా హా వాయుదేవ
మదిలోనఁ గలవంత మానెదఁ గొంత. 22
- న న్నడిగెద రొక్కొ నాచెలు లెల్ల
నన్నుఁదలంతురే నాచెలులెల్ల. 23
- చెలు లున్నవా రంచుఁ జెప్పమా నాకుఁ
జెలు లున్నవా రంచుఁ జెప్పి తేజాలు. 24
- లలవారిఁ జూచు భాగ్యము నొఁచ నైతి
నిల నని మానకు మీ వార్తచెప్ప. 25
- మతి కెంతవేగంబు మహిలోనఁగలదు ?
అతు లితం బది చూడ నలదానితోడఁ 26
- బురుడుగానేరవు పుడమిలోసూర్య
కరజాలవేగంబు గాడ్పువేగంబు. 27
- మదిలోనఁ దలఁచిన మాత్రతాన నిప్పు
డదిర మాదేశంబు నం దుంట గంటి. 28

- అడరి యంతటిలోన హస్తప్రతి వచ్చి
యడుగంటఁజేసి నాయాశలనెల్ల. 29
- అయిన నిందలి పక్షు లవెగూళ్లఁజొచ్చె
శయనించె మెకములు చక్కనిగుహల. 30
- విశ్రాంతి గలద యీవిసంబునందు
విశ్రాంతి గన నాదు విడిదికిఁ జనెద. 31
- ఎందు న్న భగవంతు కృప యుండుదాని
చందంబుతలఁప నుత్సాహంబుపుట్టుఁ 32
- గష్టంబు లెల్ల సుఖంబు లై తోఁచుఁ
దుష్టాంతరంగంబు తోడన వచ్చు. 33
- కావున లోకేశుఁ గరుణాసముద్రు
భావించి యిద్దీవి వసియించువాఁడ. 34

సప్తమా ధ్యా య ము.

స్తవగీతి.

A SONG OF PRAISE

(Skelton.)

ద్విపద. గగనంబునను వెల్లుగ్రహముఖ్యులార
జగ మెల్ల విని మిమ్ముఁ జయ్యనఁ గూడి
పాడు నట్లు గఁ బెద్దస్వనముతోఁ లెస్స
వేడుకఁ బాడరే విశ్వేశు భక్తి.

2

లో కేశుతేజంబులోపల నకట
చీకటినల్ల యై చెలు వేది చిన్న
మచ్చ యై యొప్పబింబంబుతో నుండు
పచ్చగుఱ్ఱపు రాత పాడుము దేవు.

4

స్వచ్ఛమాచంద్రనక్షత్రంబులార
యిచ్చతో లోకంబు లెల్ల వినం గ
నిర్మలం బగురాత్రి నిశ్శబ్ద రాత్రి
పేర్చితోఁ బాడరే విశ్వేశు మీరు.

6

ఆదికాలము నుండి యకట యిందాఁక
రాదొఱో యెందుండి ర శ్చి తా నిందు

నార కాలము చాల కాప్రపంచంబు
లార మీరును బాడుడా పరమాత్ము. 8

ఆర సర్వంకష మాగాలివాస
లార మూపునఁ దాల్చి యవ్యయు స్తవము
దశదిశల్ భూనభోంతరములు నిండ
విశదంబు గాఁగ వ్యాపింపఁ జేయుండ. 10

జడదంబులను జీల్చి చయ్యన వచ్చి
పుడమి దూరు బెడిదఁ పుం బిడ్లు లార
పాతాళముఖలోక వాసుల్ వినం గఁ
బ్రీతిఁ గంతం బెత్తి విభుఁ బాడఁ గదరె. 12

మకరాలయముక్రింద మడఁగి యున్నట్టి
సకలలోకములార శ్రావ్యంబు గాను
బెక్కురీతులఁ బాడి వినువీధు లెల్ల
స్రుక్కక చరియించు శుకముఖ్యులార 14

సిగరముల్ పైకెత్తి ఛిన్నంబు గాఁగ
గగనంబుఁ బొడువం గఁ గలకొండలార
వాయువేగముతోడ వాయుమార్గం బ
మేయగతిం బోవుమేఘంబు లార 16

యెన్నం గ నెవ్వని కిల నొక్కయాకు
సన్న మాతనలో విశాలప్రపంచ

- మును బురంబులు గ్రానుములు నిల్వఁజూపి
యనుపమనుఖ మిచ్చు నప్పుర్వ లార 18
యటచేతిగుంటలో నాడక నిల్చు
ముటిముటి బొట్టు వెన్నున్నీరు గాఁగ
మురియుచు నిల్చు చాపురుగులకంటె
నరయఁ గా నతినూత్న మౌజాతులార 20
మీర లెం దున్నను మీరునెదైన
మీ రణు వే వేగ మే పొగడుండ
యల మహాశక్తిని నలమహాబుద్ధి
నలసర్వరక్షకు నలసర్వ కర్త. 22
అం దిం దనాక బ్రహ్మాండంబు సర్వ
మం దుండి పాడుడీ యహహాబ్రహ్మాండ
మెల్ల ఘోషింప బలే స్తవగీతి
నల్ల యీశ్వరు కర్త లార యె లైతి 24

- కం॥ మునిజనపుంగవ సదమల
మనోంబుజవిలోలభృంగ మంగళదాయా
ఘనభవదవప్రసర్వా
యనంతకళ్యాణ సచ్చిదానందమయా. 25
గద్య॥ ఇది శ్రీవాఘాలసగోత్ర తామారిరామరాయ
భట్టాగ్రపుత్ర లక్ష్మీ సరసింహ రాయ
ప్రణీతంబైన జ్ఞానోదయమునందలి
భక్తి మార్గము.

శ్రీ

జ్ఞానోదయము.

వైరాగ్యమార్గము.

ప్రథమాధ్యాయము.

ఈషణమాయ.

VANITY OF HUMAN CARES

(Cowley.)

క॥ శ్రీకరణపటుకృపాబ్ధి

లోకాధిపాన సర్వలోకాధ్యక్షా

లోకేశ శోకనాశన

లోకాత్మా పాపహర సులోచన దేవా.

1

తే-గీ॥ భూరి వాఘాల గోత్రాబ్ధి వారిజాత

వైరి తాడూరి రామన పండ్రితాగ్ర

సుతుఁడు లక్ష్మీ సృసింహుండు సూక్తు తెలమిఁ

జెప్పచున్నాఁడు నరుల కై చిత్త శుద్ధి.

2

తే-గీ॥ నీవు దిగ విడుపు నట్టియు నిన్నుఁ దాన

విడుచు నట్టియు సిరిఁ గూర్చు గడఁగ నేల ?

అన్న మర్త్యుడ పాటి పో నున్న నీకు
భారము ను మోవ మదిలోనఁ గోర నేల? 3

తే.గీ॥ అన్న మంటిలోఁ గలయం గ నున్న నీకు
మేడలు ను మిద్దెలు ను గట్ట వేడ నేల
మొలక నాటి యుఁ గనఁ బోవు ఫలము మృత్యు
దేవి చల్లెడు విత్తన మీ వ యగుట. 4

తే.గీ॥ అకట చంచలచిత్త యైనట్టి లక్ష్మీఁ
గాలు సేతులు త్రాటిచేఁ గట్టి పెట్టి
యనుభవించుచు భోగముల్ తనుజాలకు ను
నిలుపుదువు సిరిఁ బో యిందు నేర్పు మీఱ. 5

ఆ. వె॥ ఐన మృత్యు దేవి నీ నేర్పు నవ్వజు
మొక్క కాప కాచి యుర్విఁ జచ్చు
మొలక శాశ్వతము గ నిలుచు మ్రాఁకున నంటు
గట్టు తోట వానిఁ గాంచి నగరె. 6

ఆ. వె॥ నేర్పరి ని బాదపరి నెఱిఁ బాటు పడు వాడ
నంచు మదిని సంతసించె దీవు
వెట్టి నరుడ నీవు వెల తొత్తు పైలెను
బరుల కొఱక శ్రమము పడుదు నుమ్మి. 7

ఆ- వె॥ నీది కాని పనికి నాది నా దనుచుఁ బూ

సికొని తిరిగె దీవు సిగ్గు లేక

ఉత్త రమ్మనకు ను రిత్త జిజ్ఞాసమ్ము

పడుట నీదు పని యె వెడఁగు నరుడ.

8

తే- గీ॥ వృద్ధులకు దేహ బుద్ధులు పృథ్విలోన

వశము గా నని వారల బాలు రండు

మూడుఁ గాళ్ల ముస శయ్య మూఢు లగుచు

వా రొడమె గోరఁ గనుటచే బాలు రార.

9

తే-గీ॥ చీమలు వసంతమున యంద శిశిరమునకు

వస్తుతతి మెల్పుతోఁ గూర్ప వచ్చుఁ గాక

పుట్టి నెలలోనఁ జచ్చెడు నట్టి మిడుత

లట్టి పాటు పడుట వ్యర్థ మగు న కాదె.

10

ఆ- వె॥ బ్రదికి నన్ని నాళ్లు పరికింప భోగంబు

లనుభవింపఁ గలుగ నగు న యేని

మన మదాంధకారమునఁ గన్ను బ్రమయుట

వసుధఁ గొంత సైఁప వచ్చి యుండు.

11

ఆ- వె॥ కాని మబ్బులోనఁ గడు బొబ్బ లిడుచు ను

మెఱయుచు ను జనించు మెఱుము ప్రౌలఁ

బుట్టి నెలిఁగి యించు కట్టె యరిష్టంబు

గొట్టి పోవు భోగకోటి మనకు.

12

తే-గీ॥ ఓ యదృష్టమ డవ్వల నున్నవారి
 కెంత యును రమణీయ మై యెసగు దాన
 దంబమును దాల్చి నట్టి పేదటిమి నీదు
 చెన్నకట యెండలో వానచినుకు చెన్ను. 13

తే-గీ॥ కన్ను దెరిచి నీపోనున్న కందువ గను
 మన్న కడవ నీదంగఁ బోకు మన్న కడలి
 యీశ్వరుని కీవు నతి మింటి కెగుచు మన్న
 పుడమి నడచున బ్రదుకం గఁ గడగు మన్న. 14

వై రాగ్య మా గ్గ ము.

ద్వితీయాధ్యాయము.

పౌరుష దౌర్బల్యము.

HUMAN FRAILTY

(Comper.)

తే.గీ॥ అబలుఁడు ను జల చిత్తుండు నరయ నరుడుఁ
కష్టపడి మదిఁ గామించి కడఁగి నేడు
వ్యూహ మొక్కటి పన్ని యావ్యూహ మాతఁ
డలిగి విప్పెడు వాఁడు ను మ్మకట రేవు.

1

తే.గీ॥ అల యధర్మము చచ్చె నో యనఁగ నారి
లాగి యేడ్డెఱ నతఁడు దలంప ధర్మ
మెక్కిడు ను గాని నారి హరింప మోహ
మడఁగి ధర్మ మధర్మ మ కడుఁ జెలంగు.

2

తే.గీ॥ వాని ఋజుమార్గమున కడ్డ పడఁగ శత్రు
పట్కు మందున నొక్కఁడు సందుచూచు
చుండు నద్దాన ధర్మరతుం డ యయ్యు
భోగ వశుఁ డగు నిర్మల బుద్ధి పోయి.

3

తే.గీ॥ దీన నేర్పరి యగు వానిదై నహృదయ

మెల్ల నవగుణయుత మంచు దెల్ల మయ్యె

జహ్నుతో వాడు కా దని చెప్పె నేని

యిది నిజం బంచు మదిఁ దా న యెఱుఁగుఁ జామ్మి. 4

ఆ-వె॥ చిరశరీరయాత్ర చేయవలయువాడు

తనకు వచ్చు నిడుమ గనఁ గ లేని

వాడు దై వబలము వడయ నేరనివాడు

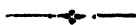
నరుడు తనబలమ్ము నమ్ము వమ్ము. 5

తే.గీ॥ దూరతీరమ్ము జేరఁ గాఁ గోర వార్ధి

నోడ నడుపఁ గోలలు మాత్ర మోప లేవు

తాను బూరింప వలె జగత్ప్రాణుఁ డోడ

చాప యటు గాక మానిసి శ్రమము వృథయ. 6

వై రాగ్య మార్గము.

తృతీయాధ్యాయము.

అక్షరమైతి.

FRIENDSHIP IMMORTAL

(*Montgomery.*)

అ-వె॥ ఒకని వెనుక నొక్కఁ డుర్విలో హితు లెల్లఁ
బోవువారు హితుఁడు పోనివాఁడు
పుడమిలోనఁ గలఁడె వెడఁ బాయ కుండెడు
చెలిమి మదిని దలఁపఁ గల దె యెందు. 1

తే-గీ॥ అస్థిరం బైన యీలోక మకట యొక్క
తే దలంపఁ గ నాధారమేని మనకు
బ్రదికి యుండినఁ జచ్చినఁ బడయనేర
మే సుఖంబులు నెన్నండు నిది నిజంబు. 2

తే-గీ॥ మనకు గోచర మగు జీవమునకుఁ గాల
మునకు బాహిరము గ దివ్యఘనజగంబు
గలదు జీవంబు స్థిర మందుఁ గల్గ గాక
సఖ్య సంబంధములు ను శాశ్వతము లందు. 3

1. వె॥ అల జగంబు మీఁదఁ గల దందు నెడఁ బాపు

లెవ్వ యెఱుంగ రా ననించు కైన
మేలికొఱ క యైనమేలు వా రే కా క
నిష్టులైనవార లెవరు లేరు.

4

2. వె॥ ఇందుఁ జచ్చువార లందుల కేగి యా

దివ్యలోకమందు భవ్యమైన
పదవి నొంది పెద్ద నుద మందు చొండ్లారు
లెనఁగువారు ప్రేమ యెసఁ మెనఁగ.

5

3. వె॥ ఒకటివెనుక నొకటి యూహింప నవ్విధం

బున న చుక్క లెల్లఁ బోవు చుండు
నుదయరేఖ తోచు నది మొదల్ సూర్యుండు
పొడుపుఁ గొండ మీఁదఁ బొడుచుదాక.

6

4. వె॥ ఐనఁ జుక్క యొక్క లే నంధకారంబు

నందుఁ గ్రుంకఁ బోద యవి యు నెల్ల
దివ్యమైన యట్టి తేజంబు నందున
మఱుంగు వడి కరమ్ము మెఱయు చుండు.

7

వై రాగ్య మార్గము.

చతుర్థాధ్యాయము.

అక్షరము.

IMMORTALITY

(Montgomery.)

తే-గీ॥ కల ద యుపశాంతి యేడ్పువారలకు మఱియుఁ
గలదు విశ్రాంతి ఖన్నపాంథులకు నిజము
పుడమి యడుగున వారలు పొందు మీఱ
నిలిచి నిద్రింతు నెమ్మది గలిగి మిగుల.

1

తే-గీ॥ ఈవు ద్రిమ్మరి వొచు నిం పేదు దైన
మిక్కుటఁపు గాలివాన నీయెక్కి నట్టి
యోడ ముంపంగ నగు నేని యోడ పగిలి
యఖిల కష్టంబులకు గుఱి యెలి వైన.

2

తే-గీ॥ ఎట్టి దురవస్థలో నున్న నెందు నున్నఁ
దప్పు నీ దని దైవకృతజ్ఞుడ వగు
మయ్యనిను దిద్దు దుఃఖంబు లనుభవించు
తఱిని దేవుని చల్ల చే దమ్మి గనుము.

3

తే-గీ॥ వినుము నలిగిన నాశంబు విఱువఁ డాతఁ
డతని బిడ్డ లెల్లను దుఃఖ మనుభవింతు
వారి దయఁ జూడఁగాఁ గ నే వాఁడుగొట్టు
ప్రణము మాన్ప నె కొట్టుఁ జూ వాఁడు వారి. 4

తే-గీ॥ కల ద యుపశాంతి యేడ్పువారలకు మఱియుఁ
గలదు విశ్రాంతి ఖన్నపాంథులకు నిజము
వెద్దనిద్దర ఖైయెడు పృథ్వి లోనఁ
దలఁపఁ గా బూది మాత్ర మ నిలుచుఁ గాక. 5

తే-గీ॥ దేవునికిఁ బ్రతిబింబ మౌదివ్య మైన
యాత్మ మంటిచేత విముక్త మగుచు మహిమ
నిత్యవైకుంఠ పురములో సత్య మైన
దినమణి యనం గ నొప్పుచుఁ దేజరిల దె. 6

తే-గీ॥ సూర్యుఁ డొకమిడుఁగుఱుఁ బుర్వ సోయగమునఁ
జూడఁ గాఁ జంచలపుఁ దోక చుక్క నువ్వె
యాత్మ యైనను దనతండ్రి యైన దేవు
రీతి నక్షర మై యొప్పు మృతి యు లేక. 7

వై రా గ్య మా ర్గ ము.

పంచమాధ్యాయము.

పుష్పము.

BLOSSOMS

(*Herrick.*)

ద్విపద॥ మా లతల్ ఫలదముల్ మహిలో నటంచు

జాల నాసలఁ గొల్పు చక్కని పువ్వు 1

లార కారణ మేమి యక్కట రాలి

యారీతిఁ బోవం గ నింత వేగం బ? 2

నిన్న గాక య మొన్న నిక్కంబు మీరు

పన్ను గాఁ బుట్టిన వారలు గారె? 3

కొండొక కాలంబు కోర్కె దీరం గ

నుండం గఁ బోలు మీ కుర్విలోఁ గాదె? 4

కట కటా పూలార గడియ యో లేక

యిట నలగడియ యో యింపులు గుల్కి? 5

పోవఁ గా మీరలు పుట్టి వారె?

దైవంబు మీపేర్కి తగ మాకుఁ జూపి 6

జ్ఞానోదయము.

- యీ విధంబున మిమ్ము నేము గోల్పోవఁ
దా విధియించె సంతస మేది మాకు? 7
- ఐనఁ జక్కనిమిమ్ము నక్కటఁ చూడఁ
గాను మేదినిఁ దక్కు గల వస్తువులును 8
- మీ యీడు రా కున్న మేల్మోయి వేగ
మే యంత మొందు నం చెఱుఁగఁ గల్గితిమి 9
- తమ చక్కఁదన మెల్లఁ దగఁ జూపి యకట
మిముఁ బోలె నవి యు నిమేషంబు లోనఁ 10
- గాటి కేగెడుఁ జుమ్మి కాపున నరుల
కేటికి గర్వించి యిల విఱివీగ? 11
-

వై రా గ్య కాం డ ము.

షష్ఠాధ్యాయము.

ఋణాలంకారము.

THE LENT JEWELS

(Anonymous.)

- ద్విపద॥ అవనిలోఁ దొల్లి శేషాచార్యుఁ డనెడు
ప్రవిమల బుద్ధి యుపాధ్యాయుఁ డొకఁడు 1
- పాఠశాలకుఁ బోయి పవ లెల్ల శ్రద్ధఁ
బాఠముల్ శిష్యులఁ బఠి యింపఁ జేసి 2
- తనకూర్చి యిల్లాలిఁ దనయిద్ద తైన
యనుఁగు బిడ్డలఁ జూడ నానలు మదిని 3
- దద్ద యుఁ బుట్ట సంతస మెసఁ గం గఁ
బ్రాద్దు గ్రుంకెడు వేళఁ బోయె నిటికిని. 4
- అంత ద్వారమునొద్ద కాతని భార్య
యెంత యు భక్తితో నెదురు గావచ్చి 5
- వడిఁ గొనిపోయి చావటి లోన నిలిపి
కడుఁ బొందు గా ముందు గాఁ బల్కె నిట్లు. 6
- ఎలమి నీరాకకు నెప్పుడు వేడ్క
గలనాకు నిప్పుడు కడుఁ బ్రియ మయ్యె. 7

- అది యెట్టు లం లేని యక్కట సూర్యుఁ
దుదయించినది మొదలూట లేక 8
- యుష్మలించెడు డెంద మొకవిషయమున
నెమ్మది నద్దాని నీవు తీర్పఁ గదె.
దయ తోడఁగొన్ని వత్సరములక్రిందఁ
బ్రయ భూషణంబులు ప్రియ బంధుఁ డొకఁడు 10
- నాకు దాఁపఁ గ నిచ్చె నాధ యానగలు
లోకంబులోన విలువ లేని వగును. 11
- ఐనఁ గొంపోవం గ నక్కట వానిఁ
దాను జుట్టము రాఁ డ తనకు మాటుగను 12
- నొరు నైనఁ బంపఁ డహో పెద్దకాల
మరిగె నగల్ నావి యనికొంటిఁ జమ్మి 13
- ఇ ట్టుండ నాచుట్ట మేతెంచి నేఁడు
పట్టు పట్టెను నగల్ పరఁగ నిమ్మనుచు. 14
- చిరకాల మేగుటఁ జేసి యప్పట్టు
కరము చూడఁ గఁ తప్పగాఁ దోచె నాకు. 15
- ఏ మనెదవునీవు నిమ్మందు పైకొక్క
నామది నట లేక నాసొమ్ము పైలె 16
- నింతకాలము ప్రియ మెనక మెసం గ
సంతసించిన యట్టి చక్కని నగలు. 17

జానో.

- అనవుడు బ్రయురాలి
వనజాక్షి సందేహపడ
నున్నది కర్తవ్య మొక
గన్న దాన వెద నిక్క
ఎరవు నస్తువు తెల్ల ని
మరల గైకొన బోలు
మఱియు నిచ్చెడు వాని
యట లేక యీవలె న.
పెక్కిండ్లు చుట్టము || ప.
నిక్క మనుభవింప నేర్చిన మా
వాని రొక్కము మఱి నా డడుగంగ
నీ నని చెప్పట యెంతటి మాట?
నావుడు మేల్లేలు నాథ నీమాట.
ఈవు చెప్పిన మాట యిప్పు డేగాక. 23
జగతిలో నిట మీఁద సార్వకాలంబు
నగు గాక మనలకు నది మేలనంగ.
అని లేచి నిజభర్త నంత యోపలికి
గొని పోయి భూశయ్య గొనియున్న తనదు 24
బిడ్డ లిద్దఱు జూపె విభుడు ను నేల
బడ్డ బిడ్డల జూచు భగవంతుఁ డిచ్చి 25
పుచ్చి కొన్నట్టి యా భూషణంబు లపి
యచ్చు గా వా రని యకట యెఱింగి 26
తన గృహిణి విరక్తి తలపోసి మదిని
వనట లేకొప్పె దైవము సేత యనుచు. 27
28
29

10872

